

Regeringens proposition

1980/81: 156

om godkännande av avtal mellan Sverige och Finland angående handeln med jordbruksvaror;

beslutad den 19 mars 1981.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner ett avtal mellan Sverige och Finland angående handeln med jordbruksvaror. Formellt är avtalet ett bilateralt jordbruksavtal inom ramen för den Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA). Avtalet har karaktären av ett ramavtal där de båda regeringarna markerar sin vilja att främja handeln med jordbruksvaror mellan de båda länderna. En översynskommitté skall följa handelns utveckling och tillvarata möjligheterna att främja denna.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1981-03-19

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri, Eliasson

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om godkännande av avtal mellan Sverige och Finland angående handeln med jordbruksvaror

---

1 Inledning

Enligt EFTA-konventionens artikel 23:1 föreligger möjlighet att sluta bilaterala jordbruksavtal mellan medlemsländerna. Sverige har sedan år 1963 ett sådant avtal med Portugal och sedan år 1979 – inom ramen för frihandelsavtalet EFTA-Spanien – ett liknande även med Spanien. Med tanke på strävandena att åstadkomma ett närmare ekonomiskt samarbete i Norden har det framstått som en brist både i det nordiska samarbetet och i EFTA-samarbetet att vi saknat motsvarande avtal med Finland. Nordens Bondeorganisationers Centralråd (NBC) har år 1964 uttalat sig för ett närmare handelspolitiskt samarbete i Norden på jordbruksområdet. Lantbrukarnas organisationer i resp. länder har följt upp detta genom hänvändelser till regeringarna i berörda nordiska länder med önskemål om statliga åtgärder i form av ramavtal, på vilkas grund kommersiella avtal sedan skulle kunna ingås. Överläggningar mellan en svensk och en finsk regeringsdelegation inleddes i januari 1980 och under våren kunde man enas om en avtalstext. Vid ett möte i Stockholm den 28 maj 1980 undertecknades avtalet av jordbruksministrarna.

Avtalet bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Avtalet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 2*.

Under år 1980 har ett bilateralt jordbruksavtal av samma karaktär ingåtts mellan Sverige och Norge. Förslag om godkännande av det svensk-norska avtalet kommer också att föreläggas riksdagen.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Bakgrund och motiv

Värdet av Sveriges varuutbyte med Finland inom livsmedelsområdet i vid bemärkelse (kapitel 1–24 i Brysselnomenklaturen) har under senare delen av 1970-talet på importsidan varierat mellan 2% och 3% av totalimporten för varuområdet och på exportsidan legat omkring 7% av totalexporten. Sålunda uppgick den svenska totalimporten på livsmedelsområdet år 1979 till ca 10 300 milj. kr., varav importen från Finland svarade för knappt 200 milj. kr. Totalexporten stannade vid ca 3 000 milj. kr., varav exporten till Finland svarade för ett värde av ca 250 milj. kr.

I exporten till Finland har diverse livsmedelsberedningar samt sockerkonfektyrer och chokladvaror traditionellt utgjort tunga poster. Tillsammans svarade de år 1979 för 80 milj. kr. Bland andra traditionellt viktiga exportvaror samma år kan nämnas sockerbetsfrö (11 milj. kr.), ej ätbara animaliska produkter, dvs. minkfoder (14 milj. kr.) samt vegetabiliska oljor och fetter (12 milj. kr.). Spannmålsexporten till Finland är normalt relativt obetydlig. År 1979 var dock exporten betydande, nämligen 27 milj. kr. Även i den svenska importen från Finland ingår sockerkonfektyrer och chokladvaror som en tung post. Den uppgick år 1979 till 52 milj. kr. Andra viktiga importvaror var matbröd och bakverk (19 milj. kr.), fruktkonserver (13 milj. kr.) samt ost (11 milj. kr.).

Bilden av varuutbytet blir annorlunda om man begränsar sig till de varor som enligt EFTA-konventionen betraktas som jordbruksvaror (Bilaga D, del II & III). Väsentligt reducerade handelssiffror framkommer då. Inom detta varuområde uppgick den svenska totalimporten år 1979 till ca 7 300 milj. kr., varav importen från Finland svarade för ca 80 milj. kr. eller ca 1%. Totalexporten stannade vid ca 2 000 milj. kr., varav exporten till Finland svarade för 110 milj. kr. eller ca 5%.

Jordbruksvarorna är undantagna från frihandeln i EFTA men sammanlutningens syfte är enligt artikel 22: 2 att under beaktande av medlemsstaternas jordbrukspolitik underlätta en utveckling av handeln som bereder medlemsstater, vilkas ekonomi i stor utsträckning är beroende av export av jordbruksvaror, rimlig reciprocitet. I artikel 23: 1 nämns bilaterala jordbruksavtal som en väg att förverkliga detta syfte.

Sverige ingick vid EFTA:s tillkomst år 1960 ett sådant bilateralt jordbruksavtal med Danmark. Detta avtal upphörde att gälla i och med att Danmark år 1973 lämnade EFTA för att ingå som medlem i den Europeiska Gemenskapen (EG). Därutöver har Sverige slutit bilaterala jordbruksavtal enligt EFTA:s regler med Portugal år 1963 och med Spanien år 1979.

Mot denna bakgrund och med tanke på övriga avtal som slutits mellan EFTA-medlemmar, bl. a. mellan Finland och Norge, har det framstått som en brist i EFTA-samarbetet att Sverige inte haft något avtal med något

nordiskt land. De under 1970-talet alltmer framträdande strävandena att åstadkomma ett närmare ekonomiskt samarbete i Norden har kommit avsaknaden av jordbruksavtal mellan Sverige och andra nordiska länder att framstå som en lucka i det nordiska samarbetet. De nordiska strävandena för ett ökat samarbete och en ökad samhandel på jordbruksområdet konkretiserades genom ett handelspolitiskt uttalande av Nordens Bondorganisationers Centralråd (NBC) år 1964. Enligt detta uttalande borde eftersträvas att kompletteringsbehovet av jordbruksvaror, med förhindrande av dumpingimport från tredje land, alltid i första hand och på lika villkor, måtte täckas genom import från de övriga nordiska länderna. Denna tanke har i Sverige följts upp på det nationella planet genom att Lantbrukarnas riksförbund (LRF) år 1976 i en hänvändelse till regeringen framförde önskemål om åtgärder för att främja den nordiska handeln i enlighet med NBC:s riktlinjer. Vad man här särskilt hade i åtanke var tillskapandet av bilaterala ramavtal, på vilkas grund kommersiella avtal avseende främst spannmål, oljevaxter och socker skulle kunna ingås. På animalieområdet avsågs kompletteringshandeln i första hand komma i fråga för att tillgodose kortsiktiga behov eftersom samtliga nordiska länder strävar efter att vara självförsörjande på detta område. Ett sådant avtal skulle enligt förbundets mening kunna bli en bas för att främja handeln med jordbruksvaror och utgöra en statlig sanktion av en gammal idé, djupt förankrad bland de nordiska bönderna, nämligen att kompletteringsbehovet av jordbruksvaror så långt möjligt skall täckas genom import från annat nordiskt land.

Finland initierade i samband med frihandelsförhandlingarna med EG år 1972 preliminära överläggningar med Sverige rörande handeln med jordbruksprodukter. Sverige förklarade sig härvid berett att senare inleda förhandlingar med sikte på att ömsesidigt, inom ramen för importbehoven, tillgodose varandras intressen.

Mot denna bakgrund har initiativ tagits och överläggningar ägt rum mellan Sverige och Finland på tjänstemannanivå i syfte att bana väg för ett bilateralt avtal på jordbruksområdet. Svårigheterna har emellertid varit betydande.

Jordbruksområdet och handeln med jordbruksvaror över gränserna utgör ett starkt reglerat område i både Sverige och Finland. Möjligheterna att öka varuutbytet präglas inte minst av hänsynen till de nationella jordbruksregleringarna i de båda länderna. Önskemål om koncessioner, innebärande lättnader i det svenska importskyddet för vissa produkter av intresse för Finland, har inte ansetts förenliga med den svenska jordbruksregleringen. Sveriges och Finlands geografiska läge och naturliga förutsättningar ger tämligen likartade produktionsbetingelser. De varor beträffande vilka produktionen i Sverige och Finland kompletterar varandra är därför inte många.

Även om möjligheterna till en ökning av samhandeln sålunda har många

begränsningar föreligger dock från tid till annan behov av att importera även sådana jordbruksvaror beträffande vilka de båda länderna i princip är självförsörjande. Det avtal som nu ingåtts bör kunna bidra till att sådana möjligheter tillvaratas på ett mera systematiskt sätt än tidigare.

2.2 Avtalets huvudsakliga innehåll

I avtalets *punkt 1* markerar de båda regeringarna sin allmänna vilja att främja den normala kommersiella handeln med jordbruksvaror. Denna markering kan ses som en sanktion åt den tidigare nämnda idén att så långt möjligt täcka kompletteringsbehovet av jordbruksprodukter genom import från annat nordiskt land. I avtalets *punkt 2* definieras avtalets varuomfattning. Avtalet omfattar i första hand de jordbruksvaror som upptagits i EFTA-konventionens bilaga D. Detta innebär att fisk och marina produkter inte omfattas av avtalet. Det innebär också att vissa jordbruksvaror utanför bilaga D kan dras in i diskussionerna inom avtalets ram. Inga import- eller exportintressen har särskilt nämnts i avtalstexten. Enligt *punkt 3* skall en särskild översynskommitté upprättas. Denna har till uppgift att följa utvecklingen av handeln och tillvarata möjligheterna att främja denna.

Avtalstexten har remissbehandlats. Remissinstanserna är genomgående positiva till avtalet. Flera av remissinstanserna uttrycker förhoppningen att avtalet skall leda till en utökning av handeln med jordbruksvaror mellan Sverige och Finland. Avtalet välkomnas också som en förstärkning av såväl EFTA-samarbetet som det nordiska ekonomiska samarbetet. Översynskommittén bedöms kunna bli ett mellanstatligt forum, som kan bidra till en effektiv och smidig handläggning av olika frågor rörande handeln med jordbruksvaror.

2.3 Avtalets tillämpning

Avtalets karaktär av ramavtal innebär att dess konkreta tillämpning blir beroende av fortsatta överläggningar. Erfarenheterna talar för att strävandena att främja samhandeln knappast kan förväntas ge några snabba resultat. Det är sannolikt först på längre sikt som avtalet får påtagligt positiva effekter. En översynskommitté skall tillsättas med uppgift att följa handelsutvecklingen och tillvarata möjligheterna att främja denna. Det blir i denna kommitté, som överläggningarna och förhandlingarna om avtalets konkreta innehåll kommer att föras vidare.

Det är min förhoppning att avtalet skall bli ett viktigt instrument för ett fastare och närmare handelssamarbete och för en effektiv handläggning av uppkommande problem på berörda varuområden mellan Sverige och Finland. Avtalet bör därmed kunna bidra till ett utökat varuutbyte på jordbruksområdet mellan Sverige och Finland.

De kostnader som uppkommer i samband med Sveriges medverkan i den översynskommitté, som förutses upprättad under avtalet, bör täckas från tionde huvudtitelns förslagsanslag Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen
att godkänna avtalet mellan Sverige och Finland angående handeln med jordbruksvaror.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

Avtal mellan Sverige och Finland angående handel med jordbruksvaror

Sveriges och Finlands regeringar har, med beaktande av bestämmelserna i överenskommelsen den 27 mars 1961 angående bildandet av en association mellan medlemsstaterna i Europeiska frihandlssammanslutningen (EFTA) samt Republiken Finland,

i enlighet med målsättningen i artikel 22 i konventionen av den 4 januari 1960 angående upprättandet av Europeiska frihandlssammanslutningen,

med beaktande av bestämmelserna i artikel 23 i EFTA-konventionen,

med beaktande av att de nordiska jordbruksorganisationerna uttalar sitt intresse för att främja handeln med jordbruksvaror mellan de nordiska länderna,

kommit överens om följande:

1. Parterna skall sträva efter att bibehålla och utvidga samhandeln med jordbruksvaror under ömsesidigt beaktande av respektive lands jordbrukspolitiska mål och internationella förpliktelser.

2. Med jordbruksvaror avses i detta avtal i första hand de jordbruksvaror som upptagits i EFTA-konventionens bilaga D.

3. En särskild översynskommitté skall upprättas med uppgift att följa utvecklingen av samhandeln och att tillvarataga möjligheterna att främja denna. Kommittén skall sammanträda när endera parten så begär.

4. Detta avtal skall träda i kraft så snart det ratificerats av båda parter.

I enlighet med moment 2 i artikel 23 i EFTA-konventionen skall avtalet äga giltighet lika länge som överenskommelsen angående bildandet av en association mellan medlemsstaterna i Europeiska frihandlssammanslutningen samt Republiken Finland är tillämplig på både Sverige och Finland.

Till bekräftelse härav har undertecknade, vederbörligen bemyndigade av sina respektive regeringar, undertecknat detta avtal i Stockholm den 28 maj 1980. Avtalet har upp-

Suomen ja Ruotsin välinen sopimus maataloustuotteiden kaupasta

Suomen ja Ruotsin hallitukset ottaen huomioon 27 päivänä maaliskuuta 1961 tehdyn Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) jäsenvaltioiden välisen sopimussuhteen luovan sopimuksen määräykset,

noudattaen Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan 4 päivänä tammiukuuta 1960 allekirjoitetun konvention 22 artiklan tavoitteita,

ottaen huomioon EFTA-konvention 23 artiklan määräykset,

ottaen huomioon, että pohjoismaiset maatalousjärjestöt ovat ilmaisseet kiinnostuksensa pohjoismaiden välisen maataloustuotekaupan edistämiseen,

ovat sopineet seuraavasta:

1. Sopimuspuolet pyrkivät keskinäisen maataloustuotekauppaan ylläpitämiseen ja laajentamiseen maatalouspoliittiset tavoitteensa ja kansainväliset sitoutuksensa molemminpuolisesti huomioon ottaen.

2. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan maataloustuotteilla ensisijaisesti EFTA-konvention D-liitteessä mainittuja maataloustuotteita.

3. Perustetaan erityinen tarkkailukomitea, jonka tehtävänä on seurata keskinäisen kaupan kehitystä ja käyttää hyväksi sen kehittämismahdollisuuksia. Komitea kokoontuu jomman kumman sopimuspuolen pyynnöstä.

4. Tämä sopimus tulee voimaan välittömästi sen jälkeen, kun kumpikin sopimuspuoli on sen ratifioinut.

EFTA-konvention 23 artiklan 2 momentin mukaisesti sopimus pysyy voimassa niin kauan kuin Suomen Tasavallan ja Euroopan vapaakauppaliiton jäsenvaltioiden välistä sopimussuhdetta luovaa sopimusta sovelletaan sekä Suomeen että Ruotsiin nähden.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet hallitustensa asianmukaisesti valtuuttamat edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen Tukholmassa 28. päivänä toukokuuta 1980.

rättats i två exemplar, på svenska och finska språken, vilka båda texter äger lika vitsord.

För Sveriges regering
Anders Dahlgren

För Finlands regering
Taisto Tähtämää

Sopimus on tehty kahtena kappaleena suomen ja ruotsin kielellä molempien tekstien ollessa yhtä todistusvoimaisia.

Suomen hallituksen puolesta
Taisto Tähtämää

Ruotsin hallituksen puolesta
Anders Dahlgren

Remissyttrandena

Avtalstexten har remitterats till lantbruksstyrelsen, statens jordbruksnämnd, kommerskollegium, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Kooperativa förbundet (KF), Sveriges Exportråd samt Sveriges Grossistförbund (SGF).

Lantbruksstyrelsen har inte något att erinra mot den föreslagna texten till avtal.

Statens jordbruksnämnd: Nämnden konstaterar att överläggningar om jordbruksavtal mellan Sverige och Finland har ägt rum vid flera tillfällen under 1970-talet. Något avtal kom dock inte till stånd då krav på lättnader i det svenska importskyddet ställdes från finsk sida. Från svensk sida har koncessioner av detta slag ansetts oförenliga med den svenska jordbruksprisregleringen och i stället har eftersträvat mer allmänt utformade s. k. ramavtal. Den svenska inställningen har varit att ett jordbruksavtal med Finland borde inriktas på en ökad samhandel vad gäller kompletteringsbehovet av jordbruksprodukter så att importbehovet alltid i första hand täcks från ett nordiskt land i linje med NBC:s handelspolitiska uttalande från år 1964. Nämnden framhåller att det nu ingångna bilaterala jordbruksavtalet med Finland just har karaktären av ramavtal och därmed väl motsvarar de önskemål som uttalats från svensk sida. Avsaknaden av ett avtal mellan Sverige och Finland har mot bakgrund av övriga avtal och överenskommelser som gjorts mellan EFTA-länderna (bl. a. mellan Finland och Norge) varit en brist i EFTA-samarbetet resp. det nordiska samarbetet på jordbruksvaruområdet. I perioder med mindre stabila förhållanden kan ett avtal vara av värde för de berörda länderna. Även under normala förhållanden är ramavtal av förevarande slag att föredra framför ett avtalslöst tillstånd genom den markering av samarbetet som ett avtal innebär.

Avtalet föreskriver att en särskild översynskommitté skall upprättas med uppgift att följa utvecklingen av samhandeln med jordbruksvaror och tillvarata möjligheterna att främja denna. Tidigare har frågor som berör handeln med jordbruksvaror mellan länderna saknat fora på mellanstatlig nivå. Tillkomsten av ett mellanstatligt forum för diskussioner av olika frågor rörande handeln med jordbruksvaror bör bidra till en smidig och effektiv handläggning av dylika frågor.

Nämnden som varit aktivt engagerad i utrednings- och förhandlingsarbetet av avtalet välkomnar detta då det dels utgör ett bidrag till att förverkliga EFTA-konventionens syften vad gäller handeln med jordbruksprodukter, dels innebär en förstärkning av det nordiska samarbetet när det gäller handeln med jordbruksprodukter.

Kommerskollegium: Avtalets syfte att bibehålla och utvidga samhandeln med jordbruksvaror överensstämmer helt med EFTA-konventionens målsättningar när det gäller handeln med sådana varor. Med hänsyn härtill och till den allmänna reservationen om beaktande av resp. parts internationella förpliktelser torde den aktuella avtalstexten inte leda till några handelspolitiska komplikationer. Kollegiet erinrar om EFTA-konventionens artikel 23:1, vilken stadgar att övriga medlemsländer skall underrättas innan avtalet träder i kraft.

Lantbrukarnas riksförbund: LRF erinrar om att enligt de handelspolitiska riktlinjer som ligger till grund för samarbetet mellan bondeorganisatio-

nera i Norden, skall dessa verka för att ländernas kompletteringsbehov av jordbruksprodukter i första hand tillgodoses genom import från annat nordiskt land. Detta samarbete fungerar tillfredsställande på animalieområdet, beroende på att lantbrukskooperationen i de nordiska länderna i huvudsak svarar för utrikeshandeln på detta område. På vegetabilieområdet däremot handläggs importen i stor utsträckning av statliga organ. Det är mot den bakgrunden som förbundet genom skrivelse den 3 juni 1979 till jordbruksdepartementet hemställde att departementet vidtar åtgärder för att främja den nordiska handeln med särskilt spannmål, oljeväxter och socker. Det är således med stor tillfredsställelse som förbundet konstaterar att förhandlingarna med Finland resulterat i ett bilateralt avtal, som ger möjlighet att ytterligare utveckla det nordiska samarbetet på jordbruksområdet.

När det gäller samhandeln med Finland ser förbundet dock vissa begränsningar av möjligheterna beroende på att såväl Finland som Sverige har en hög självförsörjningsgrad av jordbruksprodukter och i stort sett samma produktionsinriktning. Från tid till annan kan det emellertid föreligga ett behov av att importera jordbruksprodukter från Finland och avtalet kan därför komma att få betydelse för att utveckla samhandeln mellan de båda länderna. Förbundet anser det synnerligen angeläget att lantbrukskooperationen är representerad i den översynskommitté som skall upprättas under avtalet eftersom lantbrukskooperationen i så hög grad kommer att beröras av de åtgärder som vidtas för att samarbetet på området skall ytterligare utvecklas.

Kooperativa förbundet: KF hälsar med tillfredsställelse det framlagda förslaget till avtal mellan Sverige och Finland angående handel med jordbruksvaror. Alltsedan 1950-talet har KF i olika sammanhang verkat för en ökad nordisk handel. Givetvis har det sedan länge förekommit en viss handel med jordbruksvaror mellan Sverige och Finland men KF anser att denna handel borde kunna utvidgas med beaktande av ländernas jordbrukspolitiska mål och internationella förpliktelser. Eftersom Sverige och Finland inte har samma målsättningar i sin jordbrukspolitik måste hänsyn givetvis tas här till exempelvis vad gäller konkurrenssituationen för resp. länders livsmedelsindustrier, där man bör eftersträva konkurrens på lika villkor. KF ser mycket positivt på det framlagda förslaget och uttrycker förhoppningen att det kommer att leda till utökning av handeln av jordbruksvaror mellan de två länderna.

Sveriges Exportråd liksom *Sveriges Grossistförbund* har inget att erinra mot avtalet.